

רוטשילד וכספי משלים המיסים * המהפכן שהפך סופר מבריק * תפילת-אשכבה לתרבות הארצישראלית שהפכה תפילת-אשכבה סיפרותית למחברה

שעוריה

על השבון הבארוני

אמר קבצן רוטשילד:
אדוני הבארוני, יודע אני כיך שאין אתה אוהב קבצנים, אבל עסק? ניהך רוטשילד והשיב: עסק? מסכים.
חור הקבצן ואמר: בוא ונתערב במאה מארק, שאתה המיליונר לא תוכל להמציא דך מה שאני הקבצן יכול להמציא לו.
נענה לו רוטשילד הניח מאה מארק על השולחן. גרף הקבצן את הכסף לתוך כיסו ואמר:
אדוני הבארוני, שמא אתה יכול להמציא דך תעודת-עניות מאת הקהילה? אני יכול...

מתוך "ספר הבדיחה והחידוד", מאת א. דרואנוב

כעבור דור וחצי מאז סיפורה של בדיחה יהודית זו, הגיעה לארץ-ישראל אחת מצאצאות הבארוני רוטשילד. הלא היא הבארונית בת-שבע רוטשילד. מאחר שמא סה בכסף, החליטה להפוך פטרוני לאמנויות, ולציפוי כספי ממישפחתה במעטה תרבותי. היא הקימה לה להנאתה להקת-ריקוד קטנה, וקראה להקה על שם עצמה להקת בת-שבע. מאחר שבארץ הזאת רווח מינהג, שהמדינה נוהגת מינהג של רוטשילדים

בת-שבע רוטשילד
 תעודת-עניות מאת הקהילה

כלפי התרבות, אך טבעי היה שהמדינה תתחיל לסבסד את להקת בת-שבע רוטשילד.

ועם האוכל, בא גם התיאבון. מסיבות אישיות ולא אמנותיות, ייסדה הבארונית בת-שבע רוטשילד את להקת המחול "בת דור עברי ידידותה". הרקדנית-בדימוס "זנט אורדמן" — להקה שהישיבה האמנותי האחר

רון, שהופגן בפסטיבל הישראלי, הוא גירסה זולה ומרקדת של שיגעון המוסיקה כפרי אמנות ישראלית. על-פי כוריאוגרף רפיה של כוריאוגרף אמריקאי, שמוז שנים אינו נמנה עם העילית בארצו. המדינה החלה נוהגת מינהג של רוטשילדים גם כלפי להקתה השנייה של הבארונית רוטשילד.

בת-שבע רוטשילד נוהגת מזה חיי דור, ברקדניה, מינהג של רוטשילד באריסו. התנהגות זו הביאה לידי כך שבחירי מרקדיה ויוצריה, אמנים ברמה בינלאומית מאיכותו של משה אפרתי, לא מצאו שפת ריקוד משותפת עם בת-שבע רוטשילד, נאלצו לפרוש מלהקותיה ולרעות בשדות זרים.

תוך שנים ספורות הידרדרה רמתה האמנותית של להקת בת-שבע מדחי אל דחי. הופעותיה של להקה בחודש האחרון בלונדון, איחדו בשיעמומן את מבקרי הריקוד של כל העיתונות הבריטית, שקטלו את רמתה.

כאשר סיימה להקת בת-שבע את הופעו תיה בלונדון, בפני אולמות ריקים, נטשה את חדריה בבית-המלון רויאל הורס גארד, כשהיא מותירה אחריה חוב בן 6,000 ל"ש (כ-230 אלף לירות ישראליות) שמשרד החינוך, בהוראתו של שר-החינוך, נאלץ להחיש להנהלת המלון במיברק על-מנת למנוע שעוריה.

יחד עם זאת הודיע שרי-החינוך והתרבות, שיש בכונתו להקים ועדת-חקירה לבדיקת הנושא. בחוגים האמנים על המתרחש בעולם הריקוד הישראלי, קיימים ספקות רבים אם אותה ועדת-חקירה מובטחת אכן תעסוק בשאלה: מדוע חייבת הבארונית בת-שבע רוטשילד לנהל שתי להקות ריקוד, שחלקן מסובסדות בידי המדינה, בעוד מדינות גדולות משראל מפרנסות, בקושי רב, להקה מצומצמת אחת לריקוד בסיגנון זה. אותם חוגים טוענים, שעסקי הביש של להקת בת-שבע בלונדון היה חייב להדליק אור אדום בלישכתו של השר, ולהביא להקמתו של תיאטרון-מחול לאומי, שיאחד תחת צל קורתו את כל להקות-המחול הפועלות בארץ, תחת פיקוח וניהול ציבוריים.

בינתיים אפשר להוסיף לספר הבדיחה והחידוד של דרואנוב תוספת, בזה הלשון: כעבור דורותים פגשה הבארונית, נכדתו של רוטשילד, בן נכדו של אותו קבצן, ואמרה לו תוך שהיא גורפת את הכסף מכיסו אל תוך כיסה: אדוני הקבצן, בזאת אני ממציאה לך תעודת-עניות מאת הקהילה!

בעולם

"המנודה"

רזי דבריי אידיאלוג בעל איכויות רבות של השמאל האירופי בשנות ה-60, שיצא לתמוך בצ"ח גווארה במלחמתו ביערות בוליביה — שם נתפס. נידון ל-30 שנות מאסר ושחרר כעבור שנים אחדות — הופך באחרונה דמות-מפתח מעוררת פולמוס בסיפורת הצרפתית החדשה, זו הפוליטית, המבססת את מעמדה ושמה על חורבות "הרומן החיש" הצרפתי.

באחרונה ראה אור, בתרגום לאנגלית, סיפרו ה"סיפורתי" השני של דבריי,

המנודה*. בניגוד לביקורת הצרפתית, שיצאה מעורה למיקרא הספר, התייחסה הביקורת הבריטית בקרירות רבה לאיכור יותיו הסיפורתיות.

המנודה הוא בגדר וידוי סיפורתי מבריק, שבו מתוודה דבריי הסופר על אודות שליחותו של דבריי המהפכן, באמצעות הנפשות הפועלות בסיפרו. מקום-התרחש שות של הספר הוא, כמצופה, אחת ממדינות אמריקה-הלאטיות. העלילה מתרחשת על-פני שני מישורים מתרחקים. האחד: מלחמת-גרילה של חברי חזית השיחרור הלאומית באותה ארץ, ולעומתה: המאבקים הפנימיים הנערכים בין חברי החזית ה"נ"ל עצמם. קשת המאבקים האידיאולוגית בפריסתם הצבעים של השמאל העולמי,

רזי דבריי
 תהליך מהפכני מעכל כמולך ענקי

מאבקים אידיאולוגיים ואישיים, האופייניים כמעט לכל אירגון מרכסיסטי במערב (מאבקים שלא פסחו על רסטי האירגונים המארכסיסטים בארץ הזאת).

הנפשה-הפועלת המרכזית בספר היא דמותו של מהפכן שווייצרי, פראנק, שלחם במשך שנתיים את מלחמת-הגרילה למען העולם-השלישי, ה"מתחזקת עם ההיסטוריה" כמאמר המחבר ומקפיד, יחד עם זאת, לשמור על טעמו האירופי, התרבותי-המהפכני-מרכסיסטי, תוך שהוא רואה עצמו כתערובת של האמפרי בוגארט וגולד-פינגר, סליה, נערותו הדרום-אמריקאית של פראנק, מוכנה להעניק את חסדי-גופה למען המהפכה, אותה מהפכה הנכונה לאכול את בניה ואת בנותיה.

דמות מרתקת נוספת היא זו של מדפיס בעל השקפות אנארכיסטי-קליסטיים, מנואל, שדמותו מוסרית יותר מאשר פוליטית, מעין אנימאשם כלפי התהליך המהפכני הגורס ומעכל נשמות תמימות וברות כמולך ענקי. בניגוד לגלרית "המהפכנים המיקצועיים" אם להשתמש בהגדרתו של לנין, הרי נאמנותו של מנואל היא לעצמו — ולא למפלגה. דמויות נוספות השזורות בספר הן: מוכרי המפלגה הקומוניסטית; סוחר-רישק פאשיסט ומהפכן מזדקן, ש"זכה" ליטול חלק במאבקים אבוי

* Regis Debray, Undesirable Alien, 235 p.p. Allen Lane, £4.25.

דים רבים מאז מלחמת-האזרחים בספרד ועד היום, דמות המאחדת בתוכה את הטראגדיה של הרעיונות הצודקים ביותר עלי אדמות, שנמסרו לידיהם של האנשים הפחות-צודקים בעולם.

סיפרו של רזי דבריי מאחד בתוכו איכויות שאותן נטל מארנסט המינגווי ומאנדרה מאלרו, אבותיו הסיפורתיים, יוצרים שלא הפרידו בין כתיבה לחשיבה פוליטית.

עם פירסומו של הספר בצרפת הפך דבריי, בכורח הצביעות המתניעה את גלגלי השמאל המיקצועי, מגיבורו של השמאל למנודה, בשל האמת הנוקבת שבי עזרתה הוא מתאר את מצב השמאל העולמי. ספר זה ראוי להיתרגם לעברית על-מנת שכל צעיר ישראלי, הקושר את חייו עם אחד מאירגוני השמאל או רסיסיו בארץ, יידע לבחון את האמיתות בהתאם לנוסחאותיו של דבריי. ספר זה יש בכוחו להעניק לקורא בו את הפרספקטיבה האנורית, כפי שזו ניצבת לה מול המכונה המהפכנית, ולעורר שאלות שיש בהן כדי להביך את כל הסטאלינים הקטנים השולי-טים ברמה באירגוני השמאל למיניהם, מההוגיקונג, דרך טהראן ותל-אביב ועד לשיאקאנג.

ספרים

"מות התמוז"

אפרים אברמסון נשא לאשה את בלה יפה שילדה לו את נעמן ושרה, ותתאבד בלה יפה. ואפרים אברמסון נשא לאשה את רבקה, שילדה לו את הרצל, והביאה אותו לאמץ את עמינדב בן-ציון בנה מנישואיה הראשונים, שנשא לאשה את שרה, בתו של אפרים אברמסון מנישואיו הראשונים. שרה ועמינדב בן-ציון הביאו לעולם את אליקים ואת עובד, ועובד נשא לאשה את רחל קורדובירר, שהביאו לי-אוויר את אורי ובלה יפה. זו התמצית העניינית שנותרת לקורא, עם תום הקריאה בסיפרו החדש של בנימין תמוז רקוויאם לנעמן*.

תמוז, סופר, עורך-סיפורתי ותיק, פסל, ממניח-הייסוד ל"כנעניות", אבי-רומליו של עוזי ושות' בגירסתו המהגרית, ניספח תרבות לשעבר, מנסה בסיפרו החדש להעלות על הנייר תפילת-אשכבה לתרבות הארצישראלית, אך בדומה לביילעס, הוא מצליח להפיק תפילת-אשכבה רק לעצמו.

רקוויאם לנעמן מעיד כאלף עדים על תום תהליך חילוף-המישמות בסיפורת הישראלית, ואת שקיעתו הסופית של דור סופרי תש"ח, ומסירת תיאור העובר על החברה הסובבת לדורות הסופרים שבאו בעיקבותיהם. בסיפרו זה, מצטרף תמוז למעמדו האכסכוליסטי של המסורת הנוס-טאלית המתקתה, שאותו ייסדו אהרון מגד, נתן שחם, חיים גורי ואחרים, מסורת שלנוסטאלגיה נועד בה תפקיד של תחליף לאמת ולאידיאולוגיה.

ספר זה מהווה ניסיון קלוש למדי של שיכתוב סיפורתי של ההיסטוריה היישובית (במילים אחרות: בנייה-מושבות, הבועזים)

* בנימין תמוז, "רקוויאם לנעמן", הוצאת "זמורה ביתן מודן", 194 עמודים (כריכה רכה).